

KUMULACJA I ROZDROBNIENIE ROSZCZEŃ

Kumulacja roszczeń- istota

Art. 191. [Kumulacja roszczeń cywilnoprawnych]

Powód może dochodzić **jednym pozwem kilku roszczeń przeciwko temu samemu pozwanemu**, jeżeli nadają się one **do tego samego trybu postępowania** oraz **jeżeli sąd jest właściwy ze względu na ogólną wartość roszczeń**, a ponadto - **gdy roszczenia są różnego rodzaju** - o tyle tylko, o ile dla któregośkolwiek z tych roszczeń **nie jest przewidziane postępowanie odrębne** ani też **nie zachodzi niewłaściwość sądu według przepisów o właściwości bez względu na wartość przedmiotu sporu**.

Kumulacja roszczeń- sytuacja, w której powód w obrębie jednego pozwu dochodzi łącznie kilku roszczeń.

- łączone roszczenia nie muszą pozostawać ze sobą w jakimkolwiek związku faktycznym lub prawnym,
- przedmiotowa kumulacja dopuszczalna jest również wtedy, gdy idzie o łączenie roszczeń zasądzenia świadczenia, ustalenia prawa lub stosunku prawnego oraz ukształtowania prawa lub stosunku prawnego
- Roszczenia mogą być łączone niezależnie od ich rodzaju (jeden rodzaj= roszczenia należą do jednego rodzaju postępowania (zwykłego lub odrębnego) oraz oznaczenie właściwości rzeczowej sądu dla każdego z nich zostało oparte na tych samych przesłankach związanych z rodzajem spraw):
  - W przypadku roszczeń jednorodzących: kumulacja możliwa, jeżeli sąd jest właściwy ze względu na **ogólną wartość roszczeń** (dotyczy w istocie tylko roszczeń o charakterze majątkowym),
  - W przypadku roszczeń wielorodzących:
    - *Dla żadnego z połączonych roszczeń nie jest właściwe postępowanie odrębne **obligatoryjne**; w przypadku postępowania odrębnego fakultatywnego zakaz ten nie obowiązuje; przykład: nie można połączyć roszczenia o naprawienie szkody z roszczeniem o ochronę posiadania*
    - *Sąd jest właściwy dla każdego z łączonych roszczeń bez względu na wartość przedmiotu sporu, tj. nie można łączyć roszczenia, dla którego przewidziana została właściwość sądu nieoparta na wartości przedmiotu sporu (art. 17 pkt 1, 2, 3 oraz 41, 42 i 43 KPC) z roszczeniem, dla którego dany sąd nie jest właściwy (czyli nie możemy łączyć spraw dla których właściwy jest SR i SO; albo wszystkie do SR albo wszystkie do SO)*

Warunki kumulacji roszczeń:

- ✓Tożsamość podmiotowa wszystkich wskazanych roszczeń, zarówno gdy idzie o ich zakres podmiotowy, jak i role procesowe wskazanych podmiotów(powód/pozwany),
- ✓Wszystkie wykazane roszczenia nadają się do tego samego trybu postępowania- zasada

Wyjątek: ustawa dopuszcza kumulację roszczeń przynależnych do różnych trybów postępowania (proces, postępowanie nieprocesowe) np.: 688 w zw. z 618 KPC (do działu spadku stosuje się odpowiednio przepisy dotyczące zniesienia współwłasności), podział majątku przy okazji wyroku rozwodowego)

Ideą kumulacji roszczeń jest ich łączne rozpoznanie oraz wydanie rozstrzygnięcia co do każdego z nich w ramach jednego orzeczenia. Może się jednak zdarzyć, iż, zdaniem sądu, celowe okaże się wyznaczenie oddzielnej rozprawy co do jednego z skumulowanych roszczeń. Wówczas, mimo literalnego brzmienia art. 218 k.p.c. sąd powinien wydać niezaskarżalne postanowienie o zarządzeniu oddzielnej rozprawy. Postanowienie wydane na podstawie art. 218 k.p.c. nie jest tożsame z postanowieniem wydawanym w sytuacji niedopuszczalności kumulacji przedmiotowej.

Rozdrobnienie roszczeń

Rozdrobnienie roszczeń jako skutek podzielności świadczeń

Możliwość dochodzenia tylko części świadczenia.

Dochodzenie części świadczenia nie powoduje następczej niemożności dochodzenia pozostałej jego części w drodze osobnego powództwa. Res iudicata dotyczyć będzie tylko przedmiotu roszczenia procesowego, a więc jedynie części rozdrobnionego roszczenia materialnego.

UWAGA! Wydanie orzeczenia uwzględniającego powództwo jedynie co do części roszczenia nie gwarantuje uzyskania takiego samego rozstrzygnięcia co do pozostałej jego części. Jest tak, ponieważ przerwanie biegu przedawnienia pozostaje aktualne tylko co do pierwszej rozpoznanej sprawy. Może się więc okazać, że pozostała część roszczenia uległa przedawnieniu.

W sytuacji, w której powód dochodzi pozostałej części świadczenia sąd ma obowiązek sprawdzić tożsamość tych części, tj. zbadać granice powagi rzeczy osądzonej lub zawisłości sprawy w toku- zależnie od tego czy powód dochodzi kolejnej części po wydaniu prawomocnego wyroku czy też w trakcie równoległe toczącego się postępowania.

UWAGA na odrębność postępowania uproszczonego:

Jeżeli powód dochodzi części roszczenia, sprawa podlega rozpoznaniu w postępowaniu przewidzianym w niniejszym rozdziale tylko wtedy, gdy postępowanie to byłoby właściwe dla całego roszczenia wynikającego z faktów przytoczonych przez powoda. W przeciwnym wypadku sprawa rozpoznawana jest z pominięciem przepisów niniejszego rozdziału (art. 505 [3] par. 3 KPC)

Zmiana powództwa (przedmiotowa)

Art. 193. [Zmiana powództwa]

§ 1. Zmiana powództwa jest dopuszczalna, jeżeli nie wpływa na właściwość sądu.

§ 2. Jeżeli w myśl przepisu poprzedzającego zmiana nie jest dopuszczalna, a powód zmienia powództwo w ten sposób, że występuje z nowym roszczeniem obok pierwotnego, sąd rozpoznaje nowe roszczenie jako sprawę oddzielną, jeżeli jest dla niej rzeczowo i miejscowo właściwy, w przeciwnym zaś razie przekazuje sprawę sądowi właściwemu. Gdy jednak zmiana taka następuje w sądzie rejonowym, należy przekazać całe zmienione powództwo sądowi okręgowemu, który dla zmienionego powództwa jest rzeczowo i miejscowo właściwy.

§ 2[1]. Z wyjątkiem spraw o roszczenia alimentacyjne zmiana powództwa może być dokonana jedynie w piśmie procesowym. Przepis art. 187 stosuje się odpowiednio.

§ 3. Jeżeli powód występuje z nowym roszczeniem zamiast lub obok roszczenia pierwotnego, skutki przewidziane w artykule poprzedzającym rozpoczynają się z chwilą, w której roszczenie to powód zgłosił na rozprawie w obecności pozwanego, w innych zaś wypadkach - z chwilą doręczenia pozwanemu pisma zawierającego zmianę i odpowiadającego wymaganiom pozwu.

§ 4. (uchylony).

- Zmiana powództwa polega na wystąpieniu z **nowym żądaniem zamiast** (dorozumiane częściowe cofnięcie pozwu) **lub obok** (kumulacja) **roszczenia pierwotnego**.

- Zmiana przedmiotowa powództwa, która polega na przekształceniu żądania lub podstawy faktycznej powództwa:

- zmiana ilościowa: rozszerzenie/ ograniczenie pierwotnego żądania, np. powód zmienia powództwo przez żądania większego odszkodowania, twierdząc, że szkoda jest wyższa niż sądził w momencie, w którym wytoczył powództwo; powód żądał pierwotnie wykonania świadczenia, a następnie rozszerzył powództwo także o żądanie pokrycia strat powstałych przez niewykonanie świadczenia

- zmiana jakościowa: zmiana żądania lub przekształcenie podstawy faktycznej powództwa, np. zmiana żądania orzeczenia rozwodu bez orzekania o winie na żądania orzeczenia rozwodu z winy pozwanego, zmiana z żądania wydania rzeczy na żądanie zapłaty

Zmiana podstawy faktycznej powództwa: uzasadniamy to samo żądanie innym zespołem faktów (pierwotnie powoływaliśmy się na umowę najmu, a potem- bezpodstawnym wzbogaceniem- por. Wyrok SA w Warszawie z dn. 19.3.2019 r., I Aca 2461/15)

Zasada dot. zmiany przedmiotowej powództwa: zmiana dopuszczalna, jeżeli nie wpływa na właściwość sądu (miejscową, rzeczową)

Zmiana musi nastąpić przy zachowaniu ciągłości postępowania- nie może być tak, że w wyniku zmian przedmiotowych nastąpi modyfikacja pierwotnego powództwa w nowe powództwo niezwiązane w żaden sposób z pierwszym.

Niedopuszczalność zmiany a przekazanie sprawy nowej sądowi właściwemu: zmiana powództwa w sądzie okręgowym, wprowadzająca obok pierwotnie dochodzonego roszczenia, dla którego sąd ten był właściwy niezależnie od wartości przedmiotu sporu, nowe roszczenie, w przypadku którego o właściwości sądu decyduje wartość przedmiotu sporu, powoduje konieczność potraktowania tego roszczenia jako nowej sprawy i przekazania jej do rozpoznania sądowi rejonowemu (T. Ereciński, komentarz do art. 193 KPC [w:] Ereciński Tadeusz (red.), Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz. Tom II. Postępowanie rozpoznawcze, wyd. V, Legalis)

Forma zmiany powództwa:

ZASADA: w piśmie procesowym

Wyjątek: sprawy o roszczenia alimentacyjne, pracownik lub ubezpieczony niezastępowany przez profesjonalnego pełnomocnika- art. 466 KPC

SKUTKI: Jeżeli powód występuje z nowym roszczeniem zamiast lub obok roszczenia pierwotnego, skutki jakie ustawa wiąże z momentem doręczenia pozwu rozpoczynają się z chwilą doręczenia pozwanemu pisma zawierającego zmianę i odpowiadającego wymogom pozwu albo z chwilą, w której roszczenie to powód zgłosił na rozprawie w obecności pozwanego

Przekształcenia podmiotowe- strona bierna

Art. 194 [Wezwanie do udziału w postępowaniu]

§ 1. Jeżeli okaże się, że **powództwo nie zostało wniesione przeciwko osobie**, która **powinna być w sprawie stroną pozwaną**, sąd na **wniosek powoda lub pozwanego wezwie tę osobę** do wzięcia udziału w sprawie. Osoba wezwana do udziału w sprawie na wniosek pozwanego może domagać się zwrotu kosztów wyłącznie od pozwanego, jeżeli okaże się, że wniosek był bezzasadny.

§ 2. Osoba wezwana do wzięcia udziału w sprawie w charakterze pozwanego może **za zgodą obu stron wstąpić w miejsce pozwanego**, który wówczas będzie zwolniony od udziału w sprawie. W razie wyrażenia zgody na zmianę strony pozwanej, pozwany może w terminie dwutygodniowym złożyć sądowi wniosek o przyznanie kosztów od strony powodowej, niezależnie od późniejszego wyniku sprawy.

§ 3. Jeżeli okaże się, że powództwo **o to samo roszczenie** może być wytoczone **przeciwko innym jeszcze osobom**, które nie występują w sprawie w charakterze pozwanych, sąd **na wniosek powoda** może wezwać te osoby do wzięcia udziału w sprawie. **(UZUPEŁNIENIE LEGITYMACJI BIERNEJ GRUPOWEJ FAKULTATYWNEJ)**

§ 4.(uchylony)

- Przekształcenie podmiotowe po stronie biernej → możliwa zmiana podmiotowych granic zawisłości sporu;
- Możliwe wejście do toczącego się postępowania podmiotu, który nie został wskazany jako strona w pozwie
- Do dopozwania nie dochodzi wówczas, gdy strona może dokonać sprostowania oznaczenia strony pozwanej (np. uzupełnia oznaczenie strony bądź konkretyzuje oznaczenie strony- np. wskazanie osoby prawnej zamiast jej jednostki organizacyjnej)
- Przekształcenie podmiotowe nie dotyczy sytuacji sukcesji procesowej (np. 83 KPC- interwenient uboczny)
- Żeby móc dokonać przekształcenia podmiotowego po stronie biernej musi zostać zachowana tożsamość dochodzonego roszczenia oraz ciągłość istniejącego postępowania
- Dopozwanie może nastąpić tylko w ramach I instancji- od momentu powstania zawisłości sporu

- Konwalidacja braku legitymacji biernej- błąd co do strony pozwanej może wynikać z:

- 1) nieprawidłowej oceny powoda co do podmiotu legitymowanego biernie,
- 2) sytuacji, gdzie dopiero na etapie postępowania dowodowego okazuje się, że legitymację bierną posiada inny podmiot niż ten, który został wskazany przez powoda w pozwie (okazuje się, że do zakażenia wirusem doszło nie w tej placówce medycznej, którą pozwał powód),
- 3) braku zorientowania się powoda, który podmiot powinien być adresatem jego roszczenia (np. odszkodowanie za uszczerbek na zdrowiu- złamaną nogę- spowodowany w zimie przez brak odśnieżenia chodnika- właściciel nieruchomości czy miejski zakład usług komunalnych)

- Kto może zainicjować dopozwanie: powód (w ramach naprawy błędu) lub pozwany (w ramach podejmowanej obrony); wyjątek w postępowaniu w sprawach z zakresu prawa pracy w sprawie wszczętej z powództwa pracownika wezwania do udziału w sprawie, o którym mowa w art. 194 § 1 i 3 KPC, sąd może dokonać również z urzędu- 477 KPC. Sam wniosek stron jest niewystarczający. Konieczne jest wydanie przez sąd postanowienia o wezwaniu do udziału w sprawie określonego podmiotu

- § 3: chodzi o potencjalne współuczestnictwo materialne zwykłe lub formalne, np. dopozwanie drugiego dłużnika solidarnego ← musi zachodzi tożsamość żądania i podstawy faktycznej. W przypadku par. 3 dopozwanie może odbyć się tylko na wniosek powoda.

- Kontrola wniosku o dopozwanie przez sąd- zakres badania wniosku i związania sądu wnioskiem jest sporny w doktrynie!

\$\$\$ ZWROT KOSZTÓW:

- Osoba bezzasadnie wezwana na wniosek pozwanego może domagać się zwrotu kosztów wyłącznie od pozwanego niezależnie od tego, czy pozwany został zwolniony od udziału w sprawie, czy też bierze w niej udział,
- Osoba bezzasadnie wezwana na wniosek powoda może domagać się zwrotu kosztów od powoda,
- Pozwany zwolniony od udziału w sprawie może złożyć wniosek o zasądzenie kosztów **od powoda w terminie 2-tygodniowym** od dnia wyrażenia zgody na zmianę strony pozwanej.

PRZEKSZTAŁCENIE PODMIOTOWE- WSPÓŁUCZESTNICTWO KONIECZNE

Art. 195 [Braki w wypadku łącznej legitymacji procesowej; współuczestnictwo konieczne]

§ 1. Jeżeli okaże się, że nie występują w charakterze powodów lub pozwanych wszystkie osoby, których łączny udział w sprawie jest konieczny, sąd wezwie stronę powodową, aby oznaczyła w wyznaczonym terminie osoby niebiorące udziału w taki sposób, by ich wezwanie lub zawiadomienie było możliwe, a w razie potrzeby, aby wystąpiła z wnioskiem o ustanowienie kuratora.

§ 2. Sąd wezwie osoby niezapozwane do wzięcia udziału w sprawie w charakterze pozwanych. Osoby, których udział w sprawie w charakterze powodów jest konieczny, sąd zawiadomi o toczącym się procesie. Osoby te mogą w ciągu dwóch tygodni od doręczenia zawiadomienia przystąpić do sprawy w charakterze powodów.

- Brak występowania po stronie biernej lub czynnej wszystkich współuczestników koniecznych

- Procedura: 1) sąd wzywa powoda do oznaczenia pozostałych współuczestników koniecznych w sposób umożliwiający ich wezwanie/zawiadomienie, wyznaczając jej odpowiedni termin, 2) po oznaczeniu pozostałych współuczestników przez powoda, sąd: a) wzywa współuczestników nie uczestniczących w sprawie w charakterze pozwanych/ b) zawiadamia współuczestników nie uczestniczących w sprawie w charakterze powodów. Skutek a: osoby wezwane do udziału w sprawie stają się pozwanymi, skutek b: osoby zawiadomione mogą w ciągu 2 tygodni od doręczenia zawiadomienia przystąpić do strony powodowej w charakterze powodów.

- powód nie zna miejsca pobytu osób, które powinny być współuczestnikami sporu/ podmioty, które powinny brać udział w sprawie nie mają zdolności procesowej ani przedstawiciela ustawowego albo organu powołanego do jej reprezentowania: wówczas powód powinien wystąpić do sądu z wnioskiem o ustanowienie dla nich kuratora- lex specialis w stosunku do art. 69 KPC

PRZEKSZTAŁCENIE PODMIOTOWE- STRONA CZYNNNA

Art. 196. [Zawiadomienie o toczącym się procesie]

§ 1. Jeżeli okaże się, że powództwo zostało wniesione nie przez osobę, która powinna występować w sprawie w charakterze powoda, sąd na wniosek powoda zawiadomi o toczącym się procesie osobę przez niego wskazaną. Osoba ta może w ciągu dwóch tygodni od doręczenia zawiadomienia wstąpić do sprawy w charakterze powoda.

§ 2. Osoba zawiadomiona, która zgłosiła przystąpienie do sprawy w charakterze powoda, może za zgodą obu stron wstąpić na miejsce strony powodowej, która wówczas będzie od udziału w sprawie zwolniona. W razie wyrażenia zgody na zmianę strony powodowej pozwany może w terminie dwutygodniowym złożyć sądowi wniosek o przyznanie dotychczasowych kosztów od osoby, która poprzednio występowała jako powód.

- Przekształcenie podmiotowe po stronie czynnej możliwe przy zachowaniu ciągłości postępowania i tożsamości roszczenia
- Przekształcenie podmiotowe po stronie czynnej tylko na wniosek powoda
- Wniosek o zawiadomienie podlega rozpoznaniu przez sąd, który wydaje następnie postanowienie
- w terminie 2 tygodni od doręczenia zawiadomienia zawiadomiony może przystąpić do sprawy w charakterze powoda
- Osoba zawiadomiona, która wstąpiła do sprawy na skutek złożenia oświadczenia może za zgodą obu stron wstąpić na miejsce strony powodowej
- W przypadku sytuacji, o której mowa powyżej pozwany ma prawo w przeciągu 2 tygodni żądać przyznania kosztów od dotychczasowego powoda

Art. 198. [Wezwanie do udziału w sprawie]

§ 1. **Wezwanie do wzięcia udziału w sprawie** w charakterze pozwanego, dokonane przez sąd zgodnie z artykułami poprzedzającymi, **zastępuje pozwanie**. Osobom wezwanym **sąd doręczy odpisy pism procesowych i załączników**.

§ 2. **Skutki prawne**, jakie ustawa wiąże **z wytoczeniem powództwa**, w stosunku do osób **zawiadomionych** w myśl artykułów poprzedzających następują **z chwilą przystąpienia tych osób do sprawy w charakterze powodów**.

§ 3. Osoby wezwane do wzięcia udziału w sprawie, a także osoby zawiadomione w myśl artykułów poprzedzających o toczącym się procesie, które w terminie zgłosiły swe przystąpienie do sprawy w charakterze powodów, **mogą przy pierwszej czynności procesowej żądać powtórzenia dotychczasowego postępowania w całości lub w części, stosownie do okoliczności sprawy**.

§ 4. W stosunku do osób wezwanych do wzięcia udziału w sprawie i osób zawiadomionych, które zgłosiły przystąpienie do sprawy, stosuje się odpowiednio przepisy o współuczestnictwie.

COFNIĘCIE POZWU

Art. 203. [Cofnięcie pozwu]

§ 1. Pozew może być cofnięty bez zezwolenia pozwanego aż do rozpoczęcia rozprawy, a jeżeli z cofnięciem połączony jest zrzeczenie się roszczenia - aż do wydania wyroku.

§ 2. Pozew cofnięty nie wywołuje żadnych skutków, jakie ustawa wiąże z wytoczeniem powództwa. Na żądanie pozwanego powód zwraca mu koszty, jeżeli sąd już przedtem nie orzekł prawomocnie o obowiązku ich uiszczenia przez pozwanego.

§ 3. W razie cofnięcia pozwu poza rozprawą przewodniczący odwołuje wyznaczoną rozprawę i o cofnięciu zawiadamia pozwanego, który może w terminie dwutygodniowym złożyć sądowi wniosek o przyznanie kosztów. Gdy skuteczność cofnięcia pozwu zależy od zgody pozwanego, niezłożenie przez niego oświadczenia w tym przedmiocie w powyższym terminie uważa się za wyrażenie zgody.

§ 4. Sąd może uznać za niedopuszczalne cofnięcie pozwu, zrzeczenie się lub ograniczenie roszczenia tylko wtedy, gdy okoliczności sprawy wskazują, że wymienione czynności są sprzeczne z prawem lub zasadami współżycia społecznego albo zmierzają do obejścia prawa.

Cofnięcie pozwu- oświadczenie woli powoda o rezygnacji z udzielenia mu ochrony prawnej. Cofnięcie pozwu nie uniemożliwia ponownego wytoczenia postępowania pomiędzy tymi samymi stronami o to samo. Natomiast, jeżeli cofnięcie pozwu zostało dokonane wraz ze zrzeczeniem się roszczenia, wówczas wytoczenie nowego powództwa w tej samej sprawie powinno doprowadzić do oddalenia powództwa.

Cofnięcie bez zezwolenia pozwanego: do rozpoczęcia rozprawy przy jednoczesnym braku zrzeczenia się roszczenia albo do wydania wyroku wg art. 203 KPC, a tak naprawdę do momentu uprawomocnienia się orzeczenia albo przedstawienia akt a apelacją II instancji*, przy jednoczesnym zrzeczeniu się roszczenia- wg art. 203 KPC

*UWAGA!

Art. 332 [Cofnięcie pozwu po wyrokowaniu]

§ 1. Sąd jest związany wydanym wyrokiem od chwili jego ogłoszenia. Wyrok wydany na posiedzeniu niejawnym wiąże sąd od chwili podpisania sentencji.

§ 2. W przypadku cofnięcia pozwu przed uprawomocnieniem się wyroku albo przedstawieniem akt z apelacją sądowi drugiej instancji, z jednoczesnym zrzeczeniem się dochodzonego roszczenia, a za zgodą pozwanego również bez tego zrzeczenia, sąd pierwszej instancji postanowieniem uchyli swój wyrok i umorzy postępowanie, jeżeli uzna takie cofnięcie za dopuszczalne.

Cofnięcie z koniecznością uzyskania zezwolenia pozwanego: po rozpoczęciu rozprawy: po rozpoczęciu rozprawy, gdy wraz z cofnięciem powód nie zrzeka się roszczenia

Forma cofnięcia: pismo procesowe lub ustnie do protokołu

Skutek cofnięcia: umorzenie postępowania

§§§ Koszty: obowiązek zwrotu kosztów względem pozwanego obciąża powoda- o ile pozwany zażąda zwrotu kosztów

Pozew cofnięty nie wywołuje skutków materialnoprawnych ani procesowych, jakie ustawa wiąże z wytoczeniem powództwa

Jeżeli cofnięcie pozwu nastąpiło poza rozprawą lub na rozprawie, ale w nieobecności pozwanego- wówczas należy zawiadomić o tym fakcie pozwanego oraz poinformować go, że w terminie 2 tygodniowym może złożyć sądowi wniosek o przyznanie kosztów. W tym samym terminie (2 tygodni) powinien złożyć oświadczenie o wyrażeniu bądź niewyrażeniu zgody na cofnięcie pozwu, jeżeli taka zgoda jest wymagana- pod rygorem uznania w przypadku braku odpowiedzi, że zgoda została wyrażona (fikcja wyrażenia zgody)

Niedopuszczalność cofnięcia pozwu:

- Sprzeczność z prawem: np. zakaz zrzeczenia się prawa do wynagrodzenia- art. 84 KP, złożenia oświadczenia powoda pod wpływem przymusu
- Sprzeczność z zasadami współżycia społecznego- np. rezygnacja z dochodzenia roszczeń alimentacyjnych, w sytuacji, gdy powód pozostaje w niedostatku w przeciwieństwie do powoda
- Cofnięcie zmierza do obejścia prawa,
- Dodatkowa przesłanka: naruszenie słusznych interesów pracownika lub ubezpieczonego- art. 469 KPD